

DOI: [10.32702/2307-2105-2019.6.8](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.6.8)

УДК 332.336

*В. І. Кравченко,
доктор економічних наук, професор, Заслужений економіст України,
Президент, Міжнародний інститут фінансів
ORCID: 0000-0002-4345-9255*

ЕКОНОМІЧНІ ТА ФІНАНСОВІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ КИЄВА ЯК ГЛОБАЛЬНОГО МІСТА

*V. I. Kravchenko
Doctor of Economics, Professor, Honored economist in Ukraine,
President, International Finance Institute*

ECONOMIC AND FINANCIAL PROBLEMS OF KYIV CITY DEVELOPMENT AS A GLOBAL CITY

У статті досліджено основні економічні та фінансові проблеми столиці України – Києва як одного з глобальних міст Європи та світу. Проаналізовано характерні ознаки глобального міста, його роль у розвитку світової економіки та людської цивілізації. Охарактеризовано рейтинги глобальних міст та місце у них Києва.

Визначено, що глобальні міста є носіями стрімкого та динамічного розвитку сучасного світу. Водночас такі міста мають значні проблеми, зокрема, економічні та фінансові. Запропоновано шляхи їх розв'язання у столиці України.

Зазначено, що Київ має набути міжнародного статусу міста групи А. Наголошено, що Київ як глобальний актор, покликаний стати всесвітньовідомим фінансовим центром, містом із сучасною обробною промисловістю, розвинутим транспортним комплексом, зосередженням науки, освіти, культури, історії, осередком християнської цивілізації.

У статті проаналізовано дослідження проблем розвитку глобальних міст. Зазначено, що біля їх витоків був шотландський вчений, автор Генеральних планів Єрусалима, Тель-Авіва, Бомбея Патрік Геддес. Його перу належить опублікована у 1915 році книга «Еволюція міст». Геддес відніс до світових міст Нью-Йорк, Лондон, Париж, Берлін, Чикаго, Бостон, Філадельфію та інші мегаполіси. У книзі «Світові міста», що опублікована у 1966 році британським вченим П.Холлом, обґрунтовано теорію глобального, світового міста. Великий внесок у розробку проблематики глобальних міст зроблено Джоном Фрідменом, Є. Кінгом, П.Тейлором, Г.Рідом, Дж. Штігліцем, Д.Шертом, Т.Тріфтом. Фундаментальні положення, що стосуються функціонування глобальних міст, запропоновані професором Чикагського Університету Саскією Сассен. Її перу належить книга «Глобальне місто: Нью-Йорк, Лондон, Токіо». Цікавими є дослідження щодо еволюції концепції розвитку глобальних міст, автором якої є Слука М.О., а також публікації українських вчених Дьоміна М.М., Палехи Ю.М., Володимира Нудельмана, Генріха Фільварова.

У статті також зазначається, що Київ як нинішнє глобальне місто, столиця України, має глибоке коріння свого міжнародного визнання.

The article studies the most relevant economical and financial issues of the capital of Ukraine – Kyiv as one of the global cities in Europe and in the world. Typical indicators of global cities were analyzed as well as the role of a global city in the development of world economy and civilization. The ratings of global cities were characterized and the place of Kyiv among them was defined. It was stated that global cities are the embodiment of rapid and dynamic development in the modern world. Nevertheless those cities face serious problems, especially economic and financial. The article offers ways to solve these problems of the Ukrainian capital.

It is stated that Kyiv must obtain the international status of the city group A. It was proved that Kyiv as a global actor must become an internationally well-known economic center, city with modern manufacturing industry, developed transport complex, cradle of science, education, culture, nucleus of Christian civilization.

The article analyzes the investigations about the development of global cities. It's stated that one of the first authors was a Scottish scientist, author of General Plans of Jerusalem, Tel-Aviv, Mumbai Patrick Geddes. He was the author of the research published in 1915 called "The Evolution of cities". Geddes considered Global cities as New York, London, Paris, Berlin, Chicago, Boston, Philadelphia and other metropolis. In the book "Global cities" that was published in 1966 by the British scientist P. Hall, is analyzed the theory of global metropolis. Greatly contributed to the development of the problems of global cities researchers like John Friedman, E. King, P. Taylor, G. Reid, J. Shtiglitz, D. Shert, T. Tryfett. Fundamental basis for the Functioning of Global Cities was proposed by Professor at the University of Chicago Saskia Sassin. Her first book publication is "Global City: New York, London, Tokyo". Interesting studies on the evolution of the concept of the development of global cities were made by Sluk M.O., as well as publications by Ukrainian scientists Dyomin M.M., Palekh Yu.M., Volodymyr Nudelman, Henry Filvarov. The article also notes that Kyiv, as the present global city, the capital of Ukraine, has deep roots for its international recognition.

Ключові слова: *глобальне місто; міська економіка; фінанси Києва; рейтинги глобальних міст; місія міста Києва; Київ як глобальний актор; ознаки та характеристики глобальних міст; ключові проблеми Києва як глобального міста; світові фінансові центри.*

Key words: *global city; local economy; Kyiv finance; global cities ranking; Kyiv city mission; Kyiv as a global actor; features and characteristics of global cities; key issues of Kyiv as global city; global financial centers.*

Постановка проблеми: Київ є одним і найбільших і найдревніших історичних центрів сучасної Європи і світу. Місто є осередком християнської віри і культури у Східній Європі, столицею однієї з найбільших держав континенту. Київ, єдине місто України, віднесено за статусом до глобальних міст світу. Комплекс проблем, що постали перед столицею України, як глобального міста, потребують ухвалення нової місії, довгострокової стратегії, нового генерального плану, статуту, засад столичної агломерації, модернізації усіх сфер життя та подолання серйозних диспропорцій розвитку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій: Проблематика розвитку великих міст та відповідних досліджень бере свій початок з перших десятиліть XX століття. У 1915 році у Лондоні надрукована книга під назвою «Еволюція міст». Її автором був Патрік Геддес (2.10.1854 – 17.04.1932), шотландський біолог, соціолог, містобудівник, один з авторів генеральних планів Єрусалима, Тель-Авіва, Бомбея. У зазначеній публікації Геддес застосовує такі поняття як «світове місто», «світовий центр», враховуючи політичне значення та економічні можливості міст, їх населення та інші показники. Геддес у зазначеній праці відніс до світових міст Нью-Йорк, Лондон, Париж, Берлін, Чикаго, Бостон, Філадельфію, Відень та інші міста, зокрема, в Азії.

Теорію глобального, світового міста обґрунтував британський вчений П. Холл у своїй відомій праці «Світові міста», яку буде опубліковано у 1966 році у Лондоні. Значний внесок у розробку проблематики глобальних міст зробили Джон Фрідман, Є. Кінг, П. Тейлор, Г.Рід, Дж.Е. Штігліц, Д. Шарт, Т.Тріфт, Д.Біверсток. Великий внесок у розвиток теорії глобального міста зробила професор соціології Чикагського університету Саскія Сассен, зокрема, опублікувавши роботу «Глобальне місто: Нью-Йорк, Лондон, Токіо» [3]. Треба відзначити також доробок російського вченого Слуки М.О. у вивченні світових міст, зокрема, питань еволюції, їх концепцій та інших питань [4]. Необхідно відзначити публікації українських вчених М.М. Дьоміна, Ю.М. Палехи, Володимира Нудельмана, Генріха Фільварова та інших. Наголошено на серйозних енциклопедичних виданнях з питань глобальних міст, їх характеристиках та класифікаціях [1], [2]. Підкреслено,

що одним з провідних чинників розвитку Києва як глобального міста є житлове будівництво та житлова економіка [5]. Багато зроблено в питаннях розвитку глобальних міст у інформаційну епоху М. Кастельсом [6]. Мають місце також змістовні публікації з питань розвитку Києва[7],[8].

Мета зазначеної публікації: У цій статті визначено, що Київ, як одне з найбільших міст Європи, набуває статусу глобального міста. Проте за багатьма ознаками, Київ відстає у своєму розвитку від таких міст Європи як Лондон, Париж, Берлін, Рим та інших мегаполісів. Сформульовані пропозиції як подолати диспропорції в економіці та соціальній сфері міста, як надалі розвивати житлове будівництво, науку, освіту, культуру, медицину, спорт, як відродити сучасну обробну промисловість, як перетворити Київ на сучасний транспортний центр Європи. Запропоновано шляхи збільшення бюджету міста, зміцнення муніципальної економіки, запровадження сучасного врядування.

Виклад основного матеріалу. Важко уявити економіку і фінанси Києва без екскурсу у історію великого міста. Київ – столиця України, одне з найдавніших міст Європи. Сьогодні Київ це глобальний мегаполіс з системними проблемами, який попри перешкоди торує шлях до світового міста. З Києвом вже дві тисячі років пов'язані вікопомні легенди і спогади про Боже місто. Біля витоків міста і християнства у слов'ян стояв один із найближчих учнів Ісуса Христа, Андрій Первозваний, який першим покликаний у апостоли. Він був і першим єпископом Візантійським.

Як столиця найбільшої в Європі держави, Київ наприкінці X – початку XI століть за населенням перевищував Лондон і Париж. У географічному довіднику ЦРУ зазначено, що «Україна була центром першої слов'янської держави Київська Русь, яка в X-XI століттях була найбільшою та самою могутньою в Європі».

Офіційно прийнявши християнство у 988 році Київська Русь на чолі з князем Володимиром стала центром християнської культури у Східній Європі, створила свою християнську, а згодом християнську православну церкву на чолі з Патріархатом в Константинополі.

Київ називали місцем, з якого все почалося, другим Єрусалимом, матір'ю міст руських.

Київ став столицею Української народної республіки, Української держави Скоропадського, а згодом частиною більшовицької України. З 1934 року Київ столиця УРСР. Великий і трагічний вклад Києва і України в цілому у перемогу у Другій Світовій війні. З 1991 року Київ столиця суверенної України.

Нова місія Києва як глобального міста. Історичне значення Києва, як міста, що значно вплинуло на розвиток Європи, а також його нинішній статус обумовлюють місію столиці України у XXI столітті. Місією міста є визначення його основної мети, призначення, смислів, інтересів. Це також відкрите звернення до громади міста, бізнесу, влади, до країни та міжнародного співтовариства про те, що Київ – важливий суб'єкт Європи і світу. Київ – глобальне місто. Про це зазначено у багатьох міжнародних рейтингах.

Глобальне місто (англ. Global city), це місто, яке є важливим елементом світової економіки та політики. Воно суттєво впливає на хід економічного, соціального, культурного та політичного розвитку не тільки великих географічних регіонів, але й континентів, великих груп держав. Існують також світові міста (англ. world city). Світове місто, на відміну від глобального, має не лише значний світовий вплив, але й глибоку історію, великі культурні, релігійні та інші надбання. Нині 600 найбільших міст виробляють 60 % світового валового внутрішнього продукту.

Поняття «глобальне місто» за змістом визначила американський соціолог, економіст, урбаніст Саскія Сассен, яка народилася на початку січня 1947р. у м. Гаага, Нідерланди. Вона професор кількох провідних американських університетів та Лондонської школи економіки і політичних наук. Саскія Сассен у 1991 році надрукувала книгу «The Global city», «Глобальне Місто», застосувавши це поняття відносно Лондона, Нью-Йорка та Токіо.

Ознаки та характеристики глобальних міст. Існує інституційна система дослідження глобальних міст. Сформувалася й функціонує така структура як Глобалізація та Світова науково-дослідна Мережа (GWC), яка публікує Бюлетень досліджень глобальних та світових міст. Вона базується у відділі географії університету Лафборо, що у Великобританії. Мережа заснована Пітером Дж. Тейлором у 1998 році. Тейлор є автором класифікації глобальних та світових міст на групи альфа, бета та гамма.

Розраховується Глобальний міський індекс (Global cities index). Цим займаються журнал Foreign Policy разом з Чиказькою консультативною компанією (A.T. Kearney) та Чиказькою радою з глобальних справ (The Chicago Council of Global Affairs).

Кожне з глобальних міст має міжнародно відому назву, ім'я. Це місто має активний вплив чи бере участь в міжнародних подіях та світових справах, цивілізації в цілому, є рушійною силою зростання країни, важливим елементом світової економічної системи.

– У місті проживає багато людей, воно є центром метрополітенського ареалу з населенням понад 1 млн. чол.;

– Тут великий міжнародний аеропорт, що є перехрестям кількох міжнародних ліній;

– У місті розвинута транспортна система, що включає кілька центральних магістралей, велику транспортну мережу, яка пропонує багато засобів пересування, а саме: швидкий транзит, приміський залізничний транспорт, регіональні залізні дороги, пороми, водний транспорт, автобуси, підземні шляхопроводи, метро тощо;

– Тут, як правило, присутні кілька міжнародних культур та співтовариств, які проживають компактно, функціонують емігрантські об'єднання;

- У місті розташовані міжнародні фінансові інститути, юридичні фірми, штаб-квартири корпорацій (конгломератів), фондові біржі, які впливають на світову економіку;
- Місто має розвинуту комунікаційну інфраструктуру. На ній базуються транснаціональні корпорації (оптоволоконні комунікації, WI-FI мережі, мобільний зв'язок, інші високошвидкісні лінії комунікацій);
- Таке місто відоме всесвітньо відомими культурними інститутами, музеями, університетами. Тут живає культурне життя, міжнародні кінофестивалі, прем'єри, процвітають музичні та театральні сцени, оркестри, оперні компанії, художні галереї, великі вуличні заходи;
- У ньому є всесвітньо впливові засоби масової інформації, що виходять на міжнародну аудиторію з міжнародним мовленням та світові засоби масової інформації;
- У місті сильне спортивне співтовариство що включає спортивні споруди, місцеві спортивні команди, які грають у вищих лігах. Наявні здатність та історичний досвід проведення міжнародних змагань (Олімпійські ігри, Чемпіонати світу, зокрема з футболу, тенісні турніри, автоспорт, тощо);
- Ці міста – великі центри міжнародного туризму;
- Це науково-технічні центри, центри інновацій, а також центри розташування ВПК, сучасних оборонних підприємств;
- Такі міста активно впливають на цінності та ідеї світу, політичний та культурний розвиток, мають велику історію міського досвіду. У таких містах розташовані центри геополітичних та міжнародних організацій, центри всесвітньо відомих пам'яток релігії.
- Існує 5 груп критеріїв глобального міста, за якими вони характеризуються. А саме: рівень ділової активності, людський капітал, інформаційний обмін, культурний рівень, політична вага.
- За класифікацією GaWC існує три групи глобальних міст, які в свою чергу поділяються на підгрупи. Це «Альфа» міста з чотирма підгрупами. Це «Бета» міста з трьома підгрупами. Це також «Гамма» міста з трьома підгрупами. Крім цього, у класифікації визначені додаткові міста з «високою достатністю» або наявністю «достатності». Шкала глобальних міст виглядає так:
- Альфа ++ міста, Альфа + міста, Альфа міста, Альфа – міста, Бета + міста, Бета міста, Бета - міста, Гамма + міста, Гамма міста, Гамма – міста, а також міста рівня достатності.
- Список глобальних міст за 2016 рік при університеті Лафборо (GaWC) включає 212 міст. Київ у ньому посідає 61 місце і має рейтинг Бета + з населенням у агломерації 3.4 млн. чол., тоді як у списку 2012 року місто Київ посідало 70 місце і мало рейтинг Бета.
- Серед міст Європи, які є столицями сусідніх країн, або знаходяться неподалік України, випереджають у рейтингу Київ такі міста: Будапешт – 60 місце, Хельсінкі – 59 місце, Бухарест – 58 місце, Прага – 50 місце, Варшава – 19 місце, Москва – 16 місце.

Київ має набути статусу міста «Альфа». XXI століття обумовлює нові перспективи Києва як глобального міста. Громадою Києва на чолі з міськими владами та за підтримки держави слід поставити завдання значно підвищити статус Києва у міжнародних рейтингах до міста типу «Альфа». Нині це 28 місце рейтингу GaWC за 2016 рік і його посідає Лос-Анджелес (США).

Велике значення для глобального міста мають побратимські відносини з іншими містами. Київ має побратимські угоди і відносини більш ніж з 50 великими містами світу, столицями держав.

Нині треба працювати над розширенням списку побратимських міст. До нього мають увійти інші великі та глобальні міста, зокрема, Лондон, Нью-Йорк, Вашингтон, Токіо, Мельбурн та інші.

Проблеми м. Києва як глобального міста та шляхи їх розв'язання мають бути відображені у новій місії міста, нових Стратегії розвитку столиці, Статуті міста, Стратегії розвитку Асоціації «Київська агломерація», законах та нормативно-правових актах щодо адміністративно-територіального устрою, статусу столичного округу, організації і функціонування Київської агломерації.

Житлова проблема – ключове питання розвитку Києва. Головним фактором подальшого розвитку Києва є зростання чисельності його населення. Протягом кількох останніх років у Києві оселилися і офіційно зареєструвалися близько 170 тис чоловік переселенців з Автономної Республіки Крим та Донецької і Луганської областей. Фактичний показник ще більший. В перспективі, за оцінками, протягом найближчих 10 років населення Києва може збільшитися потенційно до 3,5-3,7 млн. чол., а через 20 років - до 4,5 млн. чол., враховуючи процеси формування «агломерації».

Крім того, у Києві низький показник забезпеченості громадян житлом і складає 22 м² на особу, це значно менше міжнародних стандартів ООН, а також рівня забезпеченості житлом в розвинутих країнах. У США рівень забезпеченості житлом складає 70 м² на особу, у країнах ЄС в середньому він удвічі вищий ніж у Києві.

Зазначені фактори обумовлюють значні потреби у збільшенні обсягів житлового будівництва у Києві та площ під житлову забудову, а також розробки моделі житлової забудови на найближчі 20 років.

Принципово значущим є будівництво доступного житла, чим активно займається АТ АБК «АРКАДА». Важливим є визначення нових територій житлової забудови.

Серйозних змін потребує відношення міської влади, щодо створення у місті механізмів стимулювання будівництва, приватно-державного партнерства. У столиці останнім часом зменшуються обсяги житлового будівництва. Якщо у 2017 році був досягнутий найкращий показник введення житла, який склав 1 млн. 734 тис. м², то у 2018 році він зменшився до 1 млн. 256 тис м² житла. У першому кварталі 2019 року у Києві ще на третину скоротилися обсяги введення житла. Житло практично припинила будувати держава. У 2016 році вона

збудувала лише 30 тис. м². Це 0,3% всього збудованого житла. З них 16 тис. м² у місті Києві. Практично не будує житло міська влада і не має на це муніципального замовлення.

Потребує зрушення з мертвої точки проблема знесення та модернізації застарілого житлового фонду, так званих «хрущовок». У Києві 3,2 тис. будинків «хрущовок». Це 4 млн. м² житла. На їх місці може бути збудовано 16 млн. м² житла. Це 20% усього нинішнього житлового фонду столиці.

Громадський простір міста Києва. Це той простір міста, який не належить окремим приватним власникам, окремим установам та закладам, державі, зарубіжним інвесторам чи політичним організаціям. Це простір, який перебуває у вільному, спільному користуванні усіх городян, зокрема киян та гостей міста. Це, зокрема, дороги, площі, парки, двори тощо. Саме громадський простір формує ту частину міського середовища, яке постійно та безкоштовно доступне для населення і є не лише частиною міста, а обжитою територією де відбувається приватне, громадське та суспільне життя, де люди проводять свій час, відпочивають. У Києві має бути розроблена і запропонована Концепція створення сучасного громадського простору, а також проведена робота з її реалізації.

Київ – міжнародний транспортний центр. У Києві нагромадився комплекс транспортних проблем. Одним з найбільш складних і масштабних завдань є перетворення Києва у потужний міжнародного значення транспортний центр і центр міжнародних транспортних коридорів. Протяжність Київського метрополітену складає 67,6 км. Для порівняння: Москви – 380 км, Парижа – 220 км, Лондона – 402 км. Протяжність метрополітену Шанхаю до 2020 року досягне 780 км, при тому, що метро почало будуватися тут у 1993 році. А протяжність метро у Пекіні до 2020 року досягне 1050 км.

Невідкладним є добудова та будівництво нових ліній метрополітену. Розвиток метрополітену дозволить вирішити комплекс проблем не лише киян, але й людей, які проживають в Київській області та приїжджають на роботу до столиці. Вже сьогодні понад 560 тис. чоловік щоденно заїжджають та виїжджають з роботи у столиці.

Гостро стоїть проблема під'єднання кільцевої лінії міської залізниці до метрополітену, що стане свого роду «кільцевим метро».

Принципово важливою для Києва є проблема нових мостів через річки Дніпро та Десну, тунелів, міських доріг, транспортних розв'язок та паркінгів сучасного типу, швидкісних транспортних коридорів.

Ключове для міста питання і будівництво кільцевих доріг. Зокрема нової Великої кільцевої дороги, протяжністю 213 км, добудова і Малої окружної дороги навколо Києва. Слід відновити транспортне сполучення Дніпром, включаючи пасажирські перевезення, а також сформувати відповідний флот.

Розширення та реконструкції потребують аеропорти «Бориспіль», Київ ім. Сікорського. Крім того у Києві необхідно побудувати ще один новий аеропорт та модернізувати ряд малих аеропортів. Потужність аеропортів Києва має досягнути 50-60 млн. чоловік на рік.

Міські фінанси та муніципальна економіка. Ключовим питанням Києва є збільшення міських фінансів, зміцнення доходної бази міського та районних бюджетів. На перший погляд маємо суттєвий збільшення доходів та видатків міського бюджету. Згідно міському бюджетові на 2019 рік вони мають скласти 57,4 млрд. грн.. Порівняємо, у 2005 році це було 4,42 млрд. грн., 2008 – 23 млрд. грн., 2012 – 18,5 млрд. грн. Проте у доларовому еквіваленті міський бюджет у 2007 році складав 2,7 млрд. дол., 2012 – 2,375 млрд. дол.. У 2019 році це 2,126 млрд. доларів. За обсягами міського бюджету Київ поступається більшості великих європейських міст. Варшава з населенням 1,75 млн. чол. має бюджет у перерахунку із злотих у долари 4,43 млрд. доларів, Париж - 11, Лондон - 19, Берлін – 32, Москва – 39,9, Нью-Йорк – 66, Шанхай – 68 млрд. дол..

Значного підвищення ефективності діяльності потребують комунальні підприємства, установи та організації, в цілому муніципальна економіка Києва. За результатами роботи комунальних підприємств у 2018 році загальна кількість юридичних осіб муніципального сектору у Києві склала 1908 одиниць. З них 495 підпорядковані КМДА, а 1413 – районним адміністраціям. З тих, що підпорядковані КМДА госпрозрахунковими є 258 підприємств, а 237 бюджетні. З тих, що підпорядковані районам госпрозрахунковими є 126 одиниць, а 1287 підприємств і установ бюджетні.

Загальна вартість активів підприємств і установ, що підпорядковані міській і районним владам Києва склала 170,3 млрд. грн., тих, що підпорядковані міській владі – 130, 2 млрд. грн., районам – 40,1 млрд. грн.

У муніципальному секторі Києва у 2018 році працювало 42,2 тис. чол. (2017 рік – 32,6 тис. чол.).

Чистий дохід, виручка від реалізації продукції, робіт та послуг сектору у 2018 році склав 14,7 млрд. грн., і значно вище у порівнянні з 2017 роком.

Проте показники діяльності сектору потребують значного покращення. Чистий прибуток 104-х прибуткових підприємств муніципального сектору склав за минулий рік 255, 4 млн. грн., а загальний збиток 1 млрд. 193 млн. грн. Найбільш проблемним у цьому плані є «Київтеплоенерго», «Київпастрас», «Київський метрополітен» та інші компанії. Найбільш прибутково працюють керуючі компанії з обслуговування житлового фонду у районах.

Створення Київської «агломерації» - невідкладне завдання. Про це вже говориться кілька десятиліть. Ці проблеми постали і перед нинішньою міською владою. Зокрема, ухвалене рішення Київської міської ради від 21 грудня 2017 року №1045/4052, «Про ініціювання створення місцевої асоціації «Київська агломерація»». Згідно цього рішення місцевим радам міст Бориспіль, Боярка, Бровари, Буча, Васильків, Вишгород, Вишневе, Ірпінь, Обухів, Українка, селищ Ворзель, Глеваха, Гостомель, Калинівка (Броварський район), Калинівка (Васильківський район), Коцюбинське, Козин, Чабани, а також прилеглих до міста Києва сіл (а їх 51), надіслано звернення Київської міської ради щодо змісту зазначеного рішення. Крім того, згідно цього

рішення визначені уповноважені особи на чолі з Київським міським головою для участі в установчих зборах Асоціації. Цим уповноваженим особам надано право на проведення відповідних переговорів з уповноваженими представниками зазначених населених пунктів з питань створення Асоціації, участі у її зборах, ухваленні рішень, затвердженні статуту, обрання виконавчого органу, підписання документів, тощо.

За оцінками населення великої Київської агломерації в межах трьохгодинної поїздки до центру може скласти 7,2 млн. чол., а двохгодинної – 5,4 млн. чол..

Важливим є розробка Концепції зазначеної агломерації, ухвалення необхідних законодавчих та нормативних актів, обов'язкове збереження принципів добровільності у членстві, рівноправності, асоціативності у формуванні та функціонуванні органів її управління. Статус Київської агломерації має бути визначений окремим Законом України.

Проте цьому має передувати велика робота з розробки Проекту організації спільної території, зокрема соціальної, інженерної, транспортної, житлово-комунальної, екологічної, природоохоронної інфраструктури, місць утилізації та переробки сміття та відходів, об'єктів спільної власності. Для розв'язання питань створення Асоціації Київської агломерації необхідним є утворення рішенням міської ради та місцевих рад, міст, селищ, та сіл, майбутніх членів агломерації, постійного Комітету з підготовки Проекту агломерації за участі усіх її суб'єктів, та науково-експертних установ і організацій, провідних фахівців. Має бути сформоване замовлення перед відповідними установами і організаціями на розробку комплексу проектно-планувальних робіт щодо створення Київської агломерації.

Київ має стати глобальним центром освіти, культури та соціально влаштованого життя. В першу чергу мова йде про будівництво шкіл, дитячих садків, спортивних залів, басейнів, театрів, кінотеатрів, палаців культури і спорту, закладів харчування, торгівлі, місць відпочинку. Має бути сформовано кілька нових центрів міста.

Кардинальної модернізації потребує вища освіта міста, вирішення питань щодо входження наших вузів до числа найбільш рейтингових у світі.

Київ повинен набути статусу центру сучасної оборонної промисловості. Одним з ключових факторів глобального міста є наявність у ньому сучасної обробної промисловості, виробництв, які мають європейське і світове значення. Києву у найближчій перспективі необхідно такі виробництва відновити, модернізувати і створити нові. Мова йде про авіабудування, аерокосмічне будування, суднобудування, військову промисловість, електротехнічну та електронну промисловість, енергетику, харчову, хімічну та легку промисловість, фармацевтику, виробництво робототехніки, хай-тек виробництво. Це також транспортне забезпечення, виробництво техніки для метрополітену, водного транспорту, житлово-комунального господарства. Це будівництво, сучасне станкобудування, виробничі потужності з дотримання екології, очистки води у Дніпрі та Десні та питної води, біотехнологічні, інноваційні та інші сучасні виробництва. Мають бути значно розширені зв'язки з Організацією Об'єднаних Націй з промислового розвитку (UNIDO), куди входить Україна. Доцільним є відкриття у Києві представництва цієї Організації.

Необхідна програма зі створення робочих місць, перенесення значної їх частини на підприємства, фірми, установи та заклади, що функціонуватимуть на лівому березі Дніпра. Сьогодні 75-80% робочих місць розташовані на правому березі Києва. В той же час понад 45% житлового фонду міста вже розташовані на лівому березі.

Київ має стати центром міжнародних економічних відносин. Київ потребує значного розширення присутності на його території штаб-квартир Міжнародних організацій, а також їх представництв. Поки штаб-квартир міжнародних організацій у Києві 2. Сьогодні в Києві знаходяться керівні органи регіональної міжурядової, міжнародної організації (ГУАМ), до якої входять Грузія, Україна, Азербайджан, Молдова. У 1999-2005 роках в організації перебував Узбекистан. Крім того, у Києві знаходиться штаб-квартира Українського науково-технічного центру (УНТЦ) – міжнародної міжурядової організації, створеної з метою попередження розповсюдження знань та досвіду, пов'язаних зі зброєю масового знищення. Донорами організації є ЕС, США та Канада. Реципієнтами – Україна, Грузія, Узбекистан, Азербайджан, Молдова.

У нас також функціонують ряд представництв міжнародних організацій.

У Києві треба мати штаб-квартири ТНК. Фундаментальною проблемою щодо розвитку Києва як глобального міста є створення умов для значного збільшення інвестицій і, зокрема, іноземних, в його економіку. Принципово важливо, щоб у сучасній галузі економіки Києва увійшли великі іноземні компанії, і, що найбільш принципово, транснаціональні корпорації.

Нині ТНК забезпечують половину світового промислового виробництва, 70% оптової торгівлі (з них 40% у середині компанії за трансфертними, а не ринковими цінами), 90% прямих іноземних інвестицій контролюється материнськими ТНК розвинутих країн. ТНК впливають на громадськість, мають свої лоббі у міжнародних організаціях, парламентах і урядах, є рушійними силами глобалізації, науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт. Вони включають в себе банки, страхові та аудиторські компанії, телекомунікаційні фірми, різноманітні інвестиційні і пенсійні фонди, тощо. Вартість ТНК у 4 рази більша світового ВВП і досягає 325 трлн. дол. США. ТНК потужніші та багатші багатьох країн, несуть з собою великі інвестиції, є рушієм швидкого зростання міст і країн. Якщо у 1970 році чисельність ТНК у світі досягала 7 тисяч, то станом на 2009 рік - вже 82 тисячі з 850 тисячами філіалів.

У Києві поки немає жодної штаб-квартири ТНК і розв'язання цієї проблеми є ключовим завданням, що постало перед Урядом і міською владою.

Києву необхідна нова інфраструктура та потужна енергетика. Гостре питання на перспективу – стан розвитку теплоенергетики та забезпечення Києва електроенергією.

Майже катастрофічна ситуація зі станом тепломереж міста. Це питання має стати предметом окремої програми, до реалізації якої мають долучитися не лише відповідні компанії, але й місто, держава.

Потрібен новий статус Генерального плану розвитку Києва. Генеральний план міста, що має стати потужним інструментом визначення та закріплення функціонального призначення окремих територій міста, а також їх резервування. Резервуванню підлягають території для будівництва не лише дитячих садків, шкіл та лікарень, але й території створення нових виробничих потужностей і робочих місць, теплостанцій, комунікацій, електромереж, паркінгів, стадіонів, театрів, кінотеатрів, парків культури та спорту, торгових центрів, місць відпочинку, парків та скверів, басейнів, площ та доріг, багатьох інших інфраструктурних та соціально-культурних об'єктів, громадського простору, створення зелених ліній, збереження лісових насаджень, водойм та територій екологічного призначення, зон відпочинку. Це стосується штаб-квартир міжнародних організацій, бізнес-центрів, фінансових центрів, ТНК.

Розвиток Києва має бути у центрі уваги державної влади. Проблема Києва як глобального міста і столиці Європейської держави покликана більш глибоко займатися центральні органи державної влади, політичні сили, кияни, жителі сусідніх населених пунктів.

Створений Фонд сприяння перспективному розвитку міста Києва імені Володимира Поляченка, що має на меті конструктивно впливати на розвиток Києва як глобального міста ХХІ століття.

Висновки дослідження та перспективи подальших розробок. Кожне глобальне місто унікальне за своїм географічним розташуванням, історією, архітектурою, культурою, економікою та фінансами. Це відноситься і до Києва – столиці України. Київ формує свої позиції як глобальне місто, що є субрегіональним центром Східної Європи. Перед містом постав комплекс економічних і соціальних проблем, розв'язання яких має відбуватися за рахунок впровадження нової місії столиці – Київ глобальне місто. Потребує прискореного розвитку соціально-культурна та наукова сфера міста, масштабного оновлення транспортний комплекс, будівництво нових мостів та Великої кільцевої дороги, аеропортів, облаштування долини Дніпра. Необхідно значно збільшити бюджет міста та його дохідну базу, підвищити ефективність функціонування комунальних підприємств та організацій. Місто має стати сучасним міжнародним та науковим, а також фінансовим центром Європи. Потрібна стратегія оновлення та розвитку сучасної обробної промисловості тощо. Зазначені питання мають досліджуватися надалі, зокрема, проблеми створення асоціації «Київська агломерація». Проблеми Києва мають державне і міжнародне значення. Саме тому подальші дослідження економіки і фінансів Києва доцільно розглядати як важливий фактор зміцнення економіки України та її суверенітету.

Список літератури.

1. Глобальный город. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D0%BB%D0%BE%D0%B1%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%8B%D0%B9_%D0%B3%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B4
2. Глобальный город: введение в понятия [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.demoscope.ru/weekly/2008/0343/analit02.php>
3. Saskia Sassen The Global City: New York, London, Tokyo. Publisher: Princeton University Press; 2nd ed (September 16, 2001). – 480 pages
4. Слукa Н.А., Эволюция концепции «мировых городов», Региональные исследования, 2005, №3, - с.11-29
5. Кравченко В.І., Паливода К.В., Поляченко В.А. Основи житлової економіки. – К.: Основа, 2007. – 416 с.
6. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура [текст]/ пер.с англ. под науч. ред. О.И. Шкаратана. – М.: ГУ ВШЭ. 2000. – 608с.
7. Василь Куйбіда Нові смисли Києва. Дзеркало Тижня Україна, 29 березня, 2013
8. Дорогая моя столица [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://news.finance.ua/ru/news/-/125735/dorogaya-moya-stolitsa>

References.

1. Wikipedia official page (updated May19, 2017) “Global city”, available at: https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D0%BB%D0%BE%D0%B1%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%8B%D0%B9_%D0%B3%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B4
2. Electronic version of the weekly bulletin “Population and society”(2008), “ Global city :term introduction”, available at: <http://www.demoscope.ru/weekly/2008/0343/analit02.php> (Accessed June 6, 2019)
3. Sassen S. (2001), “The Global City: New York, London, Tokyo”, 2nd ed, Princeton University Press, New Jersey, USA.
4. Sluka N.A.(2005), “Evolution of the concept of “global cities””, *Regionalnye issledovaniya*, vol.3, pp.11-29.
5. Kravchenko V.I., Palyvoda K.V., Poliachenko B.A. (2007), *Osnovy zhitlovoi ekonomiky* [Basis of housing economy], Osнова, Kyiv, Ukraine.
6. Kastels M. (2000), *Informatsionnaya epokha: ekonomika, obschestvo i kultura* [Information era: economy, society, culture], GU, Moscow, Russia.

7. Kuibida V.(2013), “New Kyiv ideas”, *Dzerkalo Tyzhnia*, vol.12, available at: <https://dt.ua/internal/novye-smysly-kieva-videnie-ukrainy-v-evraziyskom-geopoliticheskom-i-geoekonomicheskomi-prostranstve-.html>
8. Official financial page Finance.ua (2008) “My dear capital”, available at: <https://news.finance.ua/ru/news/-/125735/dorogaya-moya-stolitsa> (Accessed June 7,2019)

Стаття надійшла до редакції 11.06.2019 р.